

සාදු ව්‍යවහාරය තුසුසුද ?

මුරුකුන්ගේ සේමාලංකාර නාහිමි - ශාස්ත්‍රවේදී පණ්ඩිත බු. ශා. ධ. පී. භාෂා අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය

හිසුන් වහන්සේට 'සාදු' යයි ඇමතීම මෑතක පටන් බහුල වශයෙන් කෙරෙන්නකි. යමක් බහුල වශයෙන් ප්‍රචාරය වන්නේ එහි ජනකාන්ත බවක් ඇති විටය. පොතක් පතක් දේශපාලන පක්ෂයක් සටන් පාඨයක් ගැන වුවද ඒ එසේය. ජනාදරයට පත් නොවූ පොතපත , දේශපාලන පක්ෂ උපන්ගෙයීම වැළඳී යයි. මෙය දේශයේ පමණක් නොව ලෝකයේම ස්වභාවයයි. බොහෝ විට යමක් උත්සන්නවී ගිය පසුවට තමයි ඊට පිළියම් සෙවීම. මෙරට ජනතාව හුරුපුරුදු වී සිටින්නේ. 'සාදු' ව්‍යවහාරය ආලපන පදයක් වශයෙන් වන භාවිතය කඩදා ආරම්භ වූයේ දැයි එහි ඉතිහාසය සෙවීම එතරම් පහසු නොවේ. සියවස් බාගයටත් එහා සිට එය ව්‍යවහාරයේ එන බව නම් මතකයේ හැටියට කිය හැකිය.

බෞද්ධ ජනජීවිතයට ඇබ්බැහි වී තිබෙන සංස්කෘතික අංග වැඩි හරියක් පත්සලෙන් ගමට ගිය ඒවාය. කැමට පෙර, අතකට සෝදා ගැනීම පවා හිසුන් වහන්සේ කරනු දැක ලක්වැසියා පුරුදු කරගන්නේ යයි හිතන්නට පුළුවනි. සාදු වාදයේ සම්භවස්ථානයද පත්සලයි. උපාධ්‍යාය වහන්සේ නමක් හෝ නිස්සයාවාර්චරයකු පත්කර ගත්වන හැටි හිසු ශික්ෂාවෙහි එයි. අලුත සසුනට ඇතුළත් වූ සාමාජිකයන් නම හෝ මහළු පැවිදි තැන් ලද නවක හිසු ව සුදුසු මහතෙර නමක් ඇසුරුකොට විසීම සිරිතයි. යටත් පිරිසෙයින් පස් වසක් වත් නම්, මේ ආශ්‍රය අනිවාර්ය වෙයි. සාමාජිකයා මුළු සාමාජිකයන් දිවියම ආචාර්ය උපාධ්‍යාය ඇසුරේ විසිය යුතුය. උපසපත් පැවිද්දා උපසම්පදාවේ පටන් උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ හෝ ආචාර්යවරයෙකු ඇසුරේ විසිය යුතුය. පස්වස ඉකුත් පසු සංඝයා විසින් නිසෙන් මිදී විසීමට සුදුසු යයි දෙනු ලැබූ සම්මුතියකින් පසුවයි මහුට නිදහසේ හැසිරීමක් ලැබෙන්නේ. උපාධ්‍යායට ආචාර්යත්වයට සුදුසු පවා විනයේ සඳහන් කර ඇත. මෙසේ මහණා- මහළු පැවිදි වූ අය තමන්ට රුචි උපාධ්‍යාය කෙනෙකු හෝ ආචාර්යවරයෙකු වෙත එළඹ පත්කඩ එලා වැද (උපජක්ඛායො මෙ භනෙන භොති) වහන්ස මට උපාධ්‍යාය වුව මැනවැයි කියති. එවිට උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ 'සාදුනි වා පතිරුපත්ති වා (සමපට්ඨිතිබබං භොදයි කියා හෝ සුදුසුයි කියා හෝ පිළිගත යුතු බව දැක්වේ.

මෙසේ සාමාජිකයන් කෙනෙක් නම් සාමාජිකයන් බවේ සිටිනතාක්ද, උපසපත් වූවෙක් නම් යටත් පිරිසෙයින් පස්වසක් යනතුරුද ආචාර්ය උපාධ්‍යායයන් ළඟ මේ හික්මීම ලැබුන. මේ විදියට සිය අත්තේවාසිකයන් හික්මවූ ආචාර්යවරු ඔවුනොවුන්ට ආදර්ශී පිණිසත්, සිය පැවිදි කිය සපුරාගනු පිණිසත් හිසු ජීවිතයේ දෛනික කටයුතුවල නිරන්තරව යෙදී සිටියහ. උත්වහන්සේලාට සිවුපසය දුන් සැදැහැවතාත් අද මෙන් එදා ජනයා ගැවසෙනාවට විනෝදයටත්, මරණයක් වූ විටත් පත්සලට එන්න පුරුදු වෙලා හිටියේ නෑ. ඔහු පෝය දිනවල අඹුදරුවනුත් සමඟ පත්සලට පැමිණ හිසුන් වහන්සේලාත් සමඟ දෛනික වතාවතෙහි යෙදුණහ. සෙසු දිනවල තමන් හුදකලාව පැමිණ හිසුන් වහන්සේලා කියන කරන දේ විමසුම් සහිතව හොඳින් අසාබලා ගෙන හිටියා. සිය දුරුවන්ගේ ගුණධර්ම පෝෂණයට හේතුවන යම් පැවැත්මක්, සිරිතක්, විරිතක් හිසුන් අතර අභන්ත දකින්න ලැබුණොත්, ඒ ගැන හිසුන් වහන්සේලා සමඟ කතාබහ කරලා විස්තර අසා බලාගෙන හිතටගෙන ගෙදර ගොස් දරුමල්ලන්ටත් කියාදී ඔවුන්ට පුරුදු පුහුණු කළා. මේ විදියට පත්සලේ සිරිත් ගමට ඇතුළුව ඒවා බෞද්ධ ජනජීවිතයේ සංස්කෘතික අංග වශයෙන් පැළපදියම් වූ බවට සැකයක් නෑ.

පසලට ආ සැදැහැවතා ආපසු යනකොට හිසුන් වහන්සේට වැදලයි යන්නේ. ආවිටත් වැදල අවසර ගෙන ගරු සරු ඇතුළුව සකාබස් කරන්නේ. මේකත් බුද්ධ කාලයේ පටන් පැවත එන බෞද්ධ සංස්කෘතියේ විශිෂ්ට ලක්ෂණයක් බව පෙළ දහමේ එන කරුණු වලින් පෙනී යනවා. බුහුමන් පෙරටුකොට මහළු තැන් නමදින අයගේ ගුණදම් සකරක් වැඩෙන බව බුදුහු වදාළහ. පත්සලට ආ සැදැහැවත් උවසු උවැසියන් හිසුන් නමදින විට බිසුන් 'සුවපත් වේවා, නිරෝගී වේවා. (සුඛි භොතු. සුඛි දීසායුකො භව) ආ විසින් ආශීවාදයක් කිරීම සිරිතයි. ඒ අර බුදුන් වහන්සේ දෙසු වැදීමේ අනුසස් සිහිපත් කරදීමකි. එවිට ඒ සැදැහැවත්තු 'සාදු සාදු/ආශීවාදය පිළිගනිති අනුමත කරති. අද නම් හිසුන් වහන්සේ ගෙන් ආශීවාදයට පෙරතුම වදින්නා 'සාදු' කියලයි වදින්නේ. මුලදී හිසුන් අතර i නිස පිළිගැනීමේදී ii ආපත්ති ආරෝචනය පිළිගැනීමේදී, iii අභිවාදන අනුසස් සිහිපත් කරවීමේ දී භාවිත වූ සාදු වාදය පසුව ගිහියා අතරට සංක්‍රමණය වූ පසු 'වන්දනා පාඨකයක්' බවට හැරී අර්ථවිපරිතයක් වූ සැටියක් මෙහිදී අපට දැක්ක හැකිය.

'සාදු' පදය හිසු සමාජය තුළ එක අර්ථයකින්ද ගිහි සමාජය තුළ වෙනත් අර්ථකින් ද භාවිත වන බවක් එහි ක්‍රියාකාරීත්වය ගැන විමසීමේදී අපට පෙනේ. ගිහියන් ගිහියන්ට වැදීමේදී සාදු සාදු යයි කීමේ සිරිතක් නෑ. බාලයෙක් වැඩිහිටියෙකුට වදින විට නිහඬව වදයි. වැඩිහිටියා නිහඬව එය ඉවසයි. ඇතැම් ජට වැදුම් ලබන්නා වදින්නාගේ හිස පිරිමදයි. එහෙත් හිසු වැදුම් ලබන විට 'සුවපත් වේවා' යන සභවදනක් කියනු මිස හිස හෝ ඇත ස්පර්ශ නොකරයි. එයින් හිසුන් පෙනීයන්නේ ගිහි සමාජය තුළ 'සාදු' පදය 'එක අර්ථයකින් පැවිදි සමාජය තුළ වෙනත් අර්ථයකින් ව්‍යවහාරවන බවයි.

පාළියේ 'සාදු' ශබ්දය දෙවිදියකින් ව්‍යවහාර වන බව පෙනේ. i අනුමතාචාරි නිපාත පදයක් වශයෙන් එය යෙදෙනු පෙනේ. සාදු සාදු අනුරුද්ධා ආදී විසින් ගෝසිංගසාලවනයේ වීසු හිසුන් තුන් නමගේ පිළිවෙත බුදුන් වහන්සේ අනුමත කරන සේක. (ම. නි. වුල සිංහ) ත්‍රිපිටක පාළියේ මේ යෙදුම තවත් බොහෝ තැන්වල දක්නට ලැබේ. මෙතෙක් අප සාකච්ඡා කළේ මේ අනුමතාචාරි සාදු ශබ්දය ගැනයි. ii නාමි පදයක් වශයෙන් ද එය යෙදෙන බව පෙනේ. (සාධවො මේ සුණන්ත) එය සන්පුරුෂාර්ථයි. තවත් සංස්කෘත 'ස්වාදු' ශබ්දය ප්‍රභව කොට 'සාදු' ශබ්දයක්ද පෙනේ. (සවචං භවෙ සාදුකරං රසානං) එයින් ප්‍රණීතාර්ථය ලැබේ. එහෙත් දැනට ජන වහරේ එන සාදු යන්න 'ස්වාදු' ශබ්දය ප්‍රභවකොට ඇත්තේ යයි කිය නොහැකිය. සන්පුරුෂ වාචී 'සාදු' ශබ්දයේ රූපාන්තරයක්ද නොවේ.

අනුමතී අර්ථයේ ප්‍රතිග්‍රහණ අර්ථයේ ආ 'සාධු' නිපාත පදයේම සිංහල ස්වරූපයයි. හෙල බසේ වුවද කලක් ව්‍යවහාර වූයේද මූලික අර්ථයෙන්මයි. දැන් ඒ නිපාත පදය නාම පදයක් බවටත් පෙරළී තිබේ. සාදු සාදුලා වශයෙන් වර්තමානයේ එය මූලික අර්ථයෙන් යෙදෙන අතර නාම පදයක තත්ත්වයද දරයි. එසේ මේ ඒ නාම පදයේ අර්ථය කුමක්ද? 'හොඳ ගති ඇත්තා, මනා පැවතුම් ඇත්තා, සත්පුරුෂයා යන තේරුම් එයට දිය හැකියි. මේ එහි මූලික අරුත්මයි. 'සාදු' නැතැයි අපට කියන්න බැංසිංහල සාදු යන්නට මේ! අරුත් යන්නේ' මේ අරුත් ආවේ නැතිනම් පාළි 'සාධු' යන්නෙන් ඒ අරුත් නැ කියන්නට සිදු වෙනවා. ඒ කියන්නේ යහපත්ය, මැනව, සත් පුරුෂ යන තේරුම්.

'සාධු' යන්න ගිඤ්ඤත් වහන්සේ ඇමතීමට නුසුදුසුයි කියන සමහරු මෙසේ කියති. ඉන්දියාවේ සාධුවරු නමින් හිඤ්ඤ පුස්තක පිරිසක් වෙයි. බෞද්ධ ගිඤ්ඤත් වහන්සේගේ මවුනුගේත් පැවතුම් අතර ලොකු වෙනසක් තිබේ. ඔවුහු බුදුන්වහන්සේ විසින් ගර්භිත අත්තකිලමථානු යෝග්‍ය අනුගමනය කෙරෙති. එබැවින් බෞද්ධ ගිඤ්ඤත් වහන්සේට සාධුයයි කීවොත් බෞද්ධ ගිඤ්ඤත් වහන්සේ ගැන අන්‍ය ලෝකයා අතර වැරදි වැටහීමක් ඇති විය හැකිය. ඒ නිසා මේ ව්‍යවහාරය අත්හළ යුතුය යනුයි. සාධුවරු ලංකාවේ නැත. වෙනත් ආගමික පිරිසක් ඔවුන්ගේ පුස්තකයන් හැදින්වීම සඳහා අපේ පාළි පොතේ ආ සාධු ශබ්දය යොදගත් පළියට අපි එය අත් හරින්නේ ඇයි? එතකොට 'භාමුදුරුවනේ' යන්න ගිහියන්ටත් කියන නිසා එයද අත්හරින්න සිදුවෙයි. 'ස්වාමීන් වහන්සේ' යනු පාදිලිවරුන්ටත් යොදන නිසා එයත් අත්හළ යුතුවෙමු. 'අවසර' යන්න එය භාමුදුරුවනේ කියනු ඉවසිය නොහෙන පහත් කුලයෙන් පැවිදි වූ පිරිසකට පමණක් කියන එකක්ද? හොඳයි අපි එය ඒ පිරිසට පමණක් දෙමුණෝ. එතකොට උභතෝකුල පරිසුද්ධ උතුමන්ට කියන්නේ කුමක්ද? අවසාන වශයෙන් අපට කියන්න ඇත්තේ මෙයයි. සාදු, අවසර භාමුදුරුවනේ, ස්වාමිනි යන කැමති වචනයකින් මහජනයා ගිඤ්ඤත් වහන්සේට අමතවුවාවේ. අනෙකකු හැදින්වීම සඳහා යෙදෙහියි මය එකක්වත් අත්හළ යුතුද අත්හරින්නට කතා කළ යුතුද නො වේ. ඒ එකද වචනයක්වත් ගිඤ්ඤත් වහන්සේගේ ගෞරවයට හානිකර නොවේ. උද්දෝෂණවලින් සමාජයට ඇබ්බැහිවූ දෙයක් වැලැක්විය නොහැකිය. තහනම් කළ පොත වැඩිපුර අලෙවි වන්නාසේ එයට වැඩිපුර ප්‍රචාරයක් ලැබීමයි, උද්දෝෂණවලින් සිදුවන්නේ, නොවටිනා දේ ගැන වෙහෙසෙනවාට වඩා වෙහෙසිය යුතු ශාසනික වූත් ජාතික වූත් දේ අපමණවත් මේ රටේ තිබේ. වාදවලින් බෙදෙනවාට වඩා වාද නොකර එකතුවීම විශේෂයෙන් අදට ප්‍රයෝජනවත් බව කියනු කැමැත්තෙමු.

මනිසා නිවහල්ව උපදී. එහෙත් ඔහු සෑම තැනම යදම්වලින් බැදී සිටී. (රුසෝ)

යම් පුද්ගලයෙක් සමාජයක් අවශ්‍ය නැතැයි කියන්නේ නම් ඔහු දෙවියෙකි. නැතහොත් කිරිසතෙකි.
(ඇරිස්ටෝටල්)

දුල්ල හෝ පුරිසා ජනෙකා
න සෝ සබ්බස්ස ජායති
යස්ස සෝ ජායති ධරෝ
තං කුලං සුඛ මේධති

පුරුෂ ශ්‍රේණියා දුර්ලභ කෙනෙකි. ඔහු හැම තැනම නුපදී. ඒ වීරයා යම් කුලයක උපදී නම් එය සැපයට පැමිණේ. (ධම්ම පදය - බුද්ධ වර්ග)

න භෙන ගිඤ්ඤාණෝති - යාවතා ගිඤ්ඤාණේ පරෙ
විස්සං ධම්මං සමාදාය - ගිඤ්ඤාණෝති නතාවතා

විෂමවූ පාප ධම් සමාදන් වූ කැනැත්තා අනුන්ගෙන් පිදුසිතා ගත් තරමින්ම ගිඤ්ඤවක් නොවේ.
(ධම්පථවර්ගීය - ධම්මපදය)